

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה
שנה כ"ו [תש"ע] גליון ל"ה

ליל א' דשבעות תשל"ח

התורה הקדושה מתחלת בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ וגו', ומסיימת לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים וגו'. וידוע שכל התורה כולה יש לה קשר והמשך, וראוי לבאר ההמשך מסוף התורה לתחלתה.

ונראה לומר ע"פ מה דאיתא מהחיד"א (ברית עולם על ספר חסידים סימן תקמ"ה) ועוד ספה"ק (עיין נועם אלימלך פרשת וישב דף כ"א ע"א), שבדורות האחרונים יותר קל מבדורות הראשונים להגיע למדריגות והשגות, שאז לא זכו לכך אלא מתוך עבודה קשה בעמל וייגיעה, לא כן בזמנינו אלה שמחמת גודל החשכות שיש בעולם מתייחסים בחשיבות לכל עבודה קלה כמות שהיא. משל למה הדבר דומה לאוצרות בר ורגן, שבשנים כתיקונם אפשר לקנות רב תבואות במעט כסף אבל בשנת בצורת כל שיש בידו אף כזית דגן נחשב לעשיר. וכן ערך העבודה של בני ישראל נמדד בשמים לפי מצב הדור, ואמנם בזמן שעובדי ה' מצויים עבודה כזאת אינה נחשבת למאומה, אבל כאשר בני עליה כמה מועטים קוב"ה חדי ומשתעשע אף בעבודה הקטנה שעוד נותרו מתי מעט שעובדים, שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ו ג.), וגלוי וידוע לפניו תוקף הנסיונות שעל אדם מישראל להתמודד בהם בעת הזאת, ולכן גם דבר קטן לגדול יחשב, וכל מי שרק פותח גמרא ללמוד או לומד פרק משניות או שרק קורא קריאת שמע פעמיים בכל יום ג"כ רב שכרו, בהיות וכל כך גברה כח הטומאה והחשכות ונתפשטה בעולם.

ומצינו (סנהדרין קיא.) לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לכלי חוק, אמר ריש לקיש למי שמשטייר אפילו חוק אחד, אמר רבי יוחנן לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי אלא אפילו לא למד אלא חוק אחד וכו' עיי"ש, ותמוה שנחלקו במחלוקת רחוקה כזו מן הקצה אל הקצה. ולהאמור י"ל דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כי בזמן שיש צדיקים ועובדי השם הנים לשאול אף מי שמשטייר רק חוק אחד, ואילו בזמן שכח הטומאה גוברת בעולם לא ניחא

למארייהו דאמרת להו הכי, ואפילו מי שלא למד אלא חוק אחד כדאי היא זכות המצוה להצילו מדרת שחת. ומפרש לה בקרא לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה, היינו שכח הטומאה פוערת פיה לבלע כל קדשי ישראל, ולעת כזאת רק אלו שהם לכלי חוק לגמרי נדונים לכף חוב, אבל מי שלמד אפילו חוק אחד רחם ירחמנו ה'.

וזה דבר הכתוב בראשית ברא אלקים, ב' ראשית, רצ"ל בשני אופנים אפשר להתעלות ולהיות ראשית וראש בקדושה, את השמים זה שראשו מגיע השמימה וכל היום יושב בשמים ועוסק בצרכי גבוה, וגם ואת הארץ אף ששקוע בארציות ורודף תמיד אחר גשמייות, ולכבו לא יבין כי עולם הזה דומה לפרוזודור בפני העולם הבא (אבות ג, טו). וזאת לפי שהוא נמצא בזמן אשר והארץ היתה תהו ובהו, שבכל העולם כולו אין שואל ואין דורש ואין מבקש את דבר ה' שהכל חרוב ונחרב. ורוח אלקים מרחפת על פני המים, היינו שכינה הקדושה שמרחפת ונודדת, וע"ד דאיתא (י"ה פרשת יתרו מאמר ז) בכל זמנא דשכינתא איהי בגלותא אתמר בה (בראשית ה, ט) ולא מצאה היונה מנוח דלא אשתכח צדיקא דיחא לה נייחא ביה וכו', וזה היה אז בזמן המבול כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, וכן באחרית הימים שכינה הקדושה מתרפקת על דודה ואין מי שיקשט אותה בקישוטיה, כי העולם שמים.

ולבן ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ועד"ש (ראב"ד הובא בר"ן ריש פסחים) אור לארבעה עשר היינו בתחלת הלילה שיש בה אור עדיין עיי"ש, וכוונת הכתוב שאף בנקודה קטנה של אורה בתוך החשכה יהי אור להאיר פני תבל, וגם בזה וירא אלקים את האור כי טוב, וזאת לאשר ויבדל אלקים בין האור ובין החשך, היינו שאי אפשר להשוות מצב של אור למצב של חושך, ובזמן שחושך מכסה ארץ לא יתכן לדרוש מאדם שיהיה אור כהיר בשחקים. ויקרא אלקים לאור יום, ובמדרש (ב"ד ג, ה) אלו מעשיהן של צדיקים, וכד הוינא מליא שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע שדקדק בזה שנקט מעשיהן של צדיקים ולא צדיקים עצמן ואמר בזה לפי דרכו בקודש, ולדרכנו י"ל דאף מי שאינו צדיק אלא שמחקה ועושה קצת כמעשי הצדיקים, גם מעשיו יאירו בשמים ויהי אור.

וגם בצאת ישראל ממצרים נגאלו בזכות שלא שינו את שמם ואת לשונם (במדב"ר יג, ט), או בזכות שבת (בעל המורים שמות א, א). כי כל עוד שאבות הקדושים היו בעולם היה אפשר לדקדק ולבחון במעשים, אבל בזמן שהאבות והשבטים כבר נסתלקו מן העולם, והם נלחצים תחת סבלות מצרים, נחשב לזכות גם דברים קטנים שעושים, ומכיון שעדיין זועקים אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יושעים ביד חזקה וברוע נטויה.

וזוה שנאמר בסיום התורה הקדושה, לכל האותות וגו' לפרעה מלך קשה, ולכל עבדיו אנשים מגונים חרטומים ומכשפים, ולכל ארצו מדינה קשה מלאה שקוצים וגלולים, ואשר על כן ולכל היר החזקה וגו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל בלי יוצא מן הכלל, ואף מיכה ופסלו נגאלו ועברו בים (סנהדרין קנ:; שמו"ד מא, א), כיון שבצר לו לא פנה אל אלהיו אלא בי רחמנא קריא, והיינו דאהני ליה שלא נדחה לגמרי מעדת ישראל.

ומתחיל בנביאים (יהושע א, א) ויהי אחרי מות משה עבד ה', שמשה עלה למרום וכבו המאורות, או אז, ויאמר ה' אל יהושע וגו' משה עבדי מת, עבד אחד היה לי אשר בכל ביתי נאמן הוא ועבד נאמן קראתי לו ואחריו אין כמוהו, ומכיון שהוא מת ועבר מן העולם שוב אין לבקר ולמצוא מעש, ועתה קום עבור את הירדן אתה וכל העם הזה, גם אלו שהם בדרגא שפלה בבחינת שחת עמך (שמות לב, ז), אל הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל, רצ"ל שמעיקרא נתתי אותה לבני ישראל אנשי מעלה הראויים לכך, ואולם לפי המצב הנוכחי כל מקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם נתתיו, כמו שאתם, כאשר דברתי אל משה וכאלו הייתם באותה מדרגה שבדרו של משה, שהרי אי אפשר שיהו אחרונים כראשונים (רש"י ר"ה כה: בד"ה אל תאמר). ומסיים בנביאים ראשונים (מלכים ב' כה, ט) ושנא את בגדי כלאו ואכל לחם תמיד לפניו כל ימי חייו. כי בזמן שהיו ישראל שרויים על אדמתם שאנן בטח בדד, כהנים בעבודתם ולויים בשירים וזמרים וישראל בנויהם, יצא חייב בדינו וגורש מאדמת קודש והושם בבית האסורים, אבל ברבות הימים כאשר ראה השי"ת בעני עמו כמצור ובמצוק, חזר הדין להיות כפי העת והמצב ואז כבר זכה בדין, ובפרט שאחרי כל כך שנים שהיה כלאו בבית האסורים עודנו יושב ומצפה לישועת ה', ולכן נפקד בדבר ישועה ורחמים ושנה את בגדי כלאו וגו'. וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו מאת המלך, היינו מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמו שידוע שבכל מקום שנאמר במגלת אסתר המלך הכוונה למלכו של עולם, ואולי יש לפרש כן גם בכל התורה, [וראה עשרה מאמרות מאמר אם כל חי סימן ז']. ואמר דבר יום ביומו שנדון בכל יום לפי המצב והשעה, כל ימי חייו דייקא רצ"ל בימים אשר הוא חי בהם בדורות האחרונים.

ועל דרך זה מתחיל בנביאים אחרונים (ישעיה א, א) חזון ישעיהו בן אמוץ וגו', שמעו שמים אנשים רמי המעלה, והאזיני ארץ גם נחותי דרגא, כי הוי' בחינת מדת הרחמים, דבר לשון קשה (מכות יא). בחינת מדת הדין, והיינו שהקב"ה מנהיג את עולמו בשתי הבחינות. כי בעת אשר בנים גדלתי ורוממתי שרוממתי אותם על כל המעשים ונתעלו מעולם לעולם עד לעולם האצילות, ובכל זאת עשו מה שעשו הרי והם לפי מדרגתם זאת פשעו בי. אבל בזמן שהם

בבחינת ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו, שנפלו ממדרגתם עד שנהיו בגדר בני אדם שדומין לבהמה (הולין ה:), ואם ראשונים בני אנשים או כחמורים (שבת קיב:), אז נחשב להם לזכות מה שלפחות יודעים ומכירים את קונם. ישראל לא ידע עמי לא התבונן, רצ"ל הגם שבזמן שהם במדרגת ישראל ועמי לא נחשב זה לידיעה והתבוננות, מכל מקום במצב שלהם גם דבר זה חשוב.

ובדרך זה יש לפרש גם מה שנאמר (בראשית לב, ד) עם לבן גרתי, וברש"י ותרי"ג מצוות שמרתי, רצ"ל לפי שגרתי עם לבן הרשע ולא למדתי ממעשיו הרעים נחשב לי כאילו קיימתי כל התרי"ג מצוות בשלימות כדת לעשות, כיון שהייתי שם במדרגה שפלה כבהמות ויהי לי שור וחמור. ואשלחה להגיד לאדוני היינו לאדוני האדונים, למצוא חן בעיניך גם במעשים מועטים שלי. ולכן שלח מלאכים ממש, כדי שישמיעו תפלתו זאת לפני שומע תפלה, וביקש בתפלתו על זרעו אחריו עד סוף כל הדורות, כי אם בארזים נפלה שלהבת מה יענו אזובי קיר, אם יעקב אבינו בחיר האבות אחרי עשרים שנה בלבד בבית לבן כבר יכול היה לומר מצדקי זאת על עצמו, מה נעני אנן אבתריה אשר בחשוכא יתבינן זה אלף ותשע מאות ועשרה שנים בגלות המר, הרי שכיון שעוד מדברים ואומרים ה' אלקינו ואלקי אבותינו אנחנו טובים וישרים.

ומסיים בנביאים (מלאכי ג, כב) זכרו תורת משה עבדי, רצ"ל שלפי שפלה מדרגתם ייחשב לזכות מה שלפחות עוד זוכרים שמשה קבל תורה מסיני, ורוצים לקיים את התורה, ובזכות זה הגה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים, שאותם המדרגות שזכו להם האבות הקדושים ברוב עבודתם ישיגו גם הבנים בשכר מעשיהם המועטים וכנ"ל. ולב בנים איזה כוונה שיש להם בעבודה שבלב, יחשב וירצה כמו על אבותם. וכל כך למה, פן אבוא והכיתי את הארץ חרם, שמצב העולם היא שאם ימוצה הדין יהא הדור כולו חייב חרם וכליה ח"ו, ובמצב זה אי אפשר לדונם לכף חוב, ולכן הגה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא

[חסר ההמשך, וחבל על דאבדון]

בשעה"ט ליל ב' דשבועות תשל"ח לפ"ק

בפסוק (רות ב, יב) ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אלקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו, ובמד"ר (פרשה ה') ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' א"ר חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו, ותמוה דמה כוונתו ומה חידש בזה.

והנראה בזה דמצינו (ברכות ז.) נשים במאי זכיון באקרוי בניהו לבי כנישתא ובאתנוי גברייהו בי רבנן ונטרין לגברייהו עד דאתו מבי רבנן עיי"ש, והנה בשעה שבאה רות להתגייר עדיין לא נתחדשה הלכה דמואבי ולא מואבית, וכמבואר בגמרא (כתובות ז:) שבעו דרש זאת כשבא לישא אותה ולקח עשרה אנשים לפרסומי מילתא, וא"כ נתגיירה אדעתא שלא תינשא, ואף שבהיות כן לא יהא לה במה לזכות, לא השגיחה על כך. כי כל מגמתה היה רק להסתפח בעם ה', ואף שלא יהא לה מזה שום זכות וקבלת שכר. ואולם מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה וכמ"ש (ברכות ו.) חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, וקיבלה שכר כאילו היו לה בעל ובנים.

אך הלא מבואר בתוס' (קידושין למ: ד"ה מחשבה) דבעכו"ם אין הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, ולפי זה על עצם התגירותה אין לה לקבל שכר כיון שאז עדיין היתה עכו"ם, אמנם י"ל דכיון שבהך מעשה נעשית ישראלית דינה כישראלית לענין זה (ועי' כתובות יא. תוד"ה מטבלין), ושפיר מקבלת שכר על המחשבה טובה, וז"ש הגד הוגד לי כל אשר עשית את חמותך וגו', ובשכר מסירת נפשך ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אלקי ישראל דייקא, רצ"ל שיתן שכרך על המחשבה טובה כדרך שנותן לעמו ישראל, וקמפרש רב חסא טעמא, אשר באת לחסות תחת כנפיו, רצ"ל כיון שבמעשה זה באת לחסות תחת כנפיו דינך בזה כישראלית, וכוונת רב חסא בזה להורות לנו פירוש הכתוב כנ"ל, ודו"ק.

ובדברי התוס' הנ"ל הוא בירושלמי (פאה פ"א ה"א), ויש להעיר מש"ס דילן (נזיר כג., הוריות כ:) משל ללוט ושתי בנותיו עמו, הן שנתכוונו לשם מצוה וצדיקים ילכו במ, הוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו במ, הרי משום שהיה להם מחשבה טובה נחשבו כצדיקים ואף שעכו"ם היו, ודו"ק. ואם נאמר שגם בעכו"ם מחשבה טובה מצטרפת למעשה אתי שפיר בפשימות מה שרות קבלה שכר על בואה תחת כנפי השכינה.

ובה"א מהרש"א שם בהוריות כתב די"ל שזכו שהותרו הנקבות לכא בקהל לפי שהן נתכוונו לשם מצוה והוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו במ זה גרם לזכרים שלא יבואו בקהל כדאמרינן מואבי ולא מואבית עמוני לא עמונית עיי"ש. ובוה י"ל במוב טעם למה דייקא עכשיו נתחדשה ההלכה דמואבי ולא מואבית, דכשראו שרות עתידה לקבל שכר על שגירה עצמה ולמרות שלא הותרה להינשא הנה שכרה אתה על המחשבה טובה, ואף שעדיין עכו"ם היתה גם בעכו"ם מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וא"כ גם בנות

לוט כיון שנתכוונו לשם מצוה צדיקים ילכו במ, ולפיכך הותרו הנקיבות לבא בקהל וכדברי מהרש"א, ונתחדש אז הא דמואבי ולא מואבית, ודו"ק.

ועפ"ז י"ל עוד בביאור דברי המדרש, ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה וזאת לפי שהמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, אמר רב חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו רצ"ל שהרי עתידה את לחסות תחת כנפיו ככל נשי בית ישראל, והיינו כשירדשו עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, ומעם הדבר לפי שבנות לוט נתכוונו לשם מצוה, ומוכח מזה דגם בעכו"ם מחשבה מועלת, ומהאי טעמא גופא ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעת ה' ולמרות שעדיין לא הותרת להינשא כיון דמחשבה טובה מצטרפת למעשה, ודו"ק.

ועכ"פ חזינו מזה גודל מעלת המחשבה טובה שחשובה לפני השי"ת ולפיכך גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה (גיר כג:), דהמחשבה טובה שיש לו בעשיית העבירה נחשבת כעשיית מצוה, דהכל הולך אחר המחשבה ואחר כוונת הלב הן הן הדברים.

וידוע שהרה"ג המכונה ראש הברזל אמר פעם אל היהודי הקדוש בדרך שחוק וביטול מה שרבו הקדוש מלובלין זי"ע אמר לפרש ואקח את אביכם מעבר הנהר, אביכם היינו רצון וע"ד ולא אבה סיחון, הנהר לשון נהורא והארה, ואמר השי"ת שיקח את הרצון של העבירה להאיר, והיהודי הקדוש נענה לעומתו בהתפעלות אמנם כך אמר רבי כמה מעליא הוא שמעתא, וביאר לו דהנה בתשובה מאהבה זדונות נעשות מזכות והדין נתן שזה במעשה העבירה, משא"כ במחשבת העבירה כיון דמחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה במלה היא ולא שייך שתתהפך למצוה, אבל השי"ת ברוב רחמיו לוקח את הרצון של העבירה ומאיר אותה שתתהפך למחשבה טובה אשר הקב"ה מצרפה למעשה, עכ"ק. ודברי רבה"ק מלובלין הם תורה שלימה וכל אדם מישראל רשאי לענות את חלקו ולפרשם לפי הבנתו, והנלפענ"ד דבשעה שאדם מישראל עושה עבירה יש לו כוונה טובה שנרמה לו שעי"ז יעשה מצוה וכדומה (ועיין נועם מגדים פרשת נצבים בפסוק אם יהיה נדחך בקצה השמים מ"ש מהבעש"ט), והקב"ה לוקח את הרצון והמחשבה טובה ומאירה את מעשה העבירה, ואלקים חשבה לטובה.

ובהאמור י"ל טעם הדבר שקורים מגלת רות בחג השבועות ובהו"ל ביו"ט שני, כי אחרי שעברה חצי החג איש הישראלי בא לחשוב שבנונו של עולם ומתבונן בעצמו, מה פעלתי בחג השבועות הזה הלא לא עשיתי מאומה לתקן את מעשי, וסימנא מילתא היא כי נסתרה דרכי מה, ואין לי חלק ונחלה בתורת ה', ורוחו נשבר בקרבו על מעשיו הרעים, וכדי שלא יבא לכלל

יֵאוּשׁ תִּיקְנוּ חֲבוּ"ל לַקְרוֹת מִגַּלְת רֹת שְׁבַה מִבּוֹאֵר אֵיךְ שֶׁהִשִּׁי"ת קִיבַל אֶת מַחֲשַׁבְתָּהּ הַטּוֹבָה וְצִירְפָּה לְמַעֲשֶׂה, וּבִכֵּךְ יִתְחַזַּק וַיֹּאמֶר גְּלוּי וַיִּוֹדַע לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא לְהַכְעִיֶסְךָ נִתְכוּוֹנְתִי כִּי רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ וּמִי מַעֲכָב שְׂאוֹר שְׁבַעֲסִיפָה וְשַׁעֲבֹד מַלְכוּיּוֹת, וַיִּשְׁמַח לְבוֹ עַל אֲשֶׁר לְפָחוֹת הָיָה לוֹ רְצוֹן לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלִימָה וּלְקַבֵּל עֲלָיו תּוֹרָה וּמִצְוֹת, סִפְרֹתֵי סְפִירַת הָעוֹמֵר וְהִיִּיתִי יוֹשֵׁב וּמִצְפָּה לְזִמְנָן מִתֵּן תּוֹרַתְנוּ מִה אַעֲשֶׂה שִׁיְצִירִי הַתְּגַבֵּר עָלַי וְלֹא יִכּוֹלְתִי לַעֲמוֹד נִגְדוֹ, וּמַחֲשַׁבָּה טוֹבָה זֹו שֶׁהִיָּה לוֹ תִּתְקַבֵּל לְרַחֲמִים וְלְרְצוֹן לְפָנַי אֲדוֹן כָּל, וּמַעֲלָה עֲלָיו הַכְּתוּב כֹּאִילוֹ עֲשָׂאָה.

נְעִילַת הַחֵג שְׁבֻעוֹת תִּשְׁל"ח

בַּפְּסוּק (רות ב, יב) יִשְׁלַם ה' פֶּעֶלְךָ וְתָהִי מִשְׁכוּרְתֶּךָ שְׁלֹמָה מֵעַם ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּאת לְחַסוֹת תַּחַת כְּנַפְיוֹ. וּבַמִּדְרָשׁ (רות רבה ה, ד) יִשְׁלַם ה' פֶּעֶלְךָ וְתָהִי מִשְׁכוּרְתֶּךָ שְׁלֹמָה מֵעַם ה' א"ר חֶסֶד אֲשֶׁר בָּאת לְחַסוֹת תַּחַת כְּנַפְיוֹ. וְהוּא פְּלֵאִי שֶׁהָיָה מִקְרָא מִלֵּא דְבַר הַכְּתוּב וּמָה בֵּא ר' חֶסֶד אֲלֵהוּסִיף.

וְנִרְאָה בַּהֲקֵדָם לְבֹאֵר מַה דְּמִצִּינוּ (מִנְחוֹת ס"ה ע"א) שֶׁהָיוּ בֵּיתוֹסִין אוֹמְרִים עֲצַרְת אַחַר הַשַּׁבָּת, נִשְׁפַּל לָהֶם ר' יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי וַאֲמַר לָהֶם שׁוֹטִים מִנִּין לָכֶם, וְלֹא הָיָה אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מְשִׁיבֵי חוּץ מִזִּקֵּן אֶחָד שֶׁהָיָה מִפְּטַמָּה כִּנְגְדוֹ וַאֲמַר, מִשֶּׁה רַבִּינוּ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הָיָה וַיִּוֹדַע שֶׁעֲצַרְת יוֹם אֶחָד הוּא עֵמֶד וְתִקְנָה אַחַר שַׁבַּת כְּדִי שִׁיְהוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַנְּגִין שְׁנֵי יָמִים, קָרָא עֲלָיו מִקְרָא זֶה אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם מִחוּרְבַּ דְּרַךְ הַר שְׁעִיר וְאִם מִשֶּׁה רַבִּינוּ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הָיָה לְמָה אֵיחָרָן בְּמִדְבַר אַרְבַּעִים שָׁנָה וְכו' עִי"ש. וְכֹל הַמֵּאֲמָר אוֹמֵר דְּרִשׁוֹנֵי וְחִיו, וְכִי הִבִּיא רֵאִיָּה לְסַתּוֹר דְּבַר זֶה שֶׁמִּשֶּׁה רַבִּינוּ אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל הָיָה, אֶתְמַהָה.

וּבְגוֹף הַדְּבַר לְהַבִּין בְּעֵי מַאי מַעֲלִיּוֹתָא אֵיכָא בְּיוֹם טוֹב אַחַר שַׁבַּת, וְהֵלֵא אֲדַרְבַּה מִצִּינוּ (ר"ה ב.) דְּמִיבּוֹתָא אֵיכָא שְׁלֵא לְהִיּוֹת יוֹם טוֹב סְמוּךְ לְשַׁבַּת מִשׁוּם יִרְקִיא וּמִתִּיא עִי"ש. וַי"ל שְׂאוֹתוֹ צְדוּקִי בְּצִבְעִיּוֹתוֹ עֲשֶׂה עֲצֻמוֹ כְּמֵאֲמִין וּבּוֹטָח, וְטַעֲנָן שְׂאִין לְחוּשׁ לַעֲשׂוֹת יו"ט סְמוּךְ לְשַׁבַּת דִּישׁ לְבַטּוּחַ בַּהִשִּׁי"ת שֶׁלֹּא יָמוּתוּ אִזּוֹ וְשֶׁהִירְקוֹת לֹא יִכְמָשׁוּ, וְהָיוּ אֵלּוֹ דְּבַרְיוֹ שֶׁל זְקֵן אֶחָד בְּלִבְדֵּךְ כִּי הַצְעִירִים כָּבַר הִרְחִיקוּ לְכַת לְכַפּוֹר לְגַמְרֵי וְכַמ"ש הַרְמַב"ם (רֵאֵה פַּהֲמ"ש סְנֵהֲדִרִין דָּף פּח:), וְלֹא אֲמַרוּ דִּיבּוֹרִים כֹּאֵלּוֹ.

וְהִנֵּה מִצִּינוּ (שְׁמו"ר ד, טו) בְּמַעַם הַסַּכַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר אַרְבַּעִים שָׁנָה, כִּיּוֹן שֶׁשִּׁמְעוּ הַכְּנַעֲנִים שִׁישְׂרָאֵל נִכְנַסִּין לְאַרְץ עֵמֶדוֹ וְקִצְצוּ הַנְּטִיעוֹת שֶׁהָיוּ לָהֶן, כִּיּוֹן שֶׁשִּׁמְעוּ שֶׁנִּתְעַכְּבוּ בְּמִדְבַר אַרְבַּעִים שָׁנָה הָיוּ סְבוּרִים שֶׁבְּמִדְבַר תֵּהֵא

דירתם עמדו ונטעו נטיעות וגדלו אותן ואחר כך הכניסן לארץ עיי"ש, ובאמת לא היה צורך לפניו ית"ש לסוכב אותם ארבעים שנה שהלא במאמר אחד תוצא הארץ עץ עושה פרי למינו, ומוכח מזה שרצונו ית"ש להנהיג את עולמו בדרך הטבע כי חק נתן ולא יעבור. ובוה נסתרו דבריו של אותו זקן צדוקי, דכיון שעל פי הטבע יש חשש של ירקיא ומתיא ליכא מעליותא ביו"ט הסמוך לשבת. וזה שרמז לו, שאם כדברך רקוב"ה עביד ניסא למגנא למה איחרן במדבר ארבעים שנה בגלל שהכנענים קצצו הנטיעות, ומדוע לא עשה בדרך גם שהארץ יתמלא נטיעות והבן.

[השאר חסר, ותבל על דאבדין]

תוכן הענינים (על ליל א' תשל"ח)

- דורות האחרונים אפשר לזכות למדריגות על ידי דברים יותר קלים, כיון שאין צדיקים ונתגברו הנסיונות.
- ביאור מחלוקת ר"י ור"ל בסנהדרין קי"א ע"א לכן הרחיבה שאלו נפשה וכו'.
- פירוש הפסוקים בתחלת התורה, ובמדרש [ב"ר ג, ח] לאור יום אלו מעשיהן של צדיקים.
- יצאו ממצרים בזכות דברים קלים. וניעוץ סוף התורה לתחלתה.
- ביאור הפסוקים בתחלת וסוף נביאים, ותחלת וסוף כתובים. וביאור דברי יעקב [בראשית לב, ד] עם לבן גרתי וגו'.

*

- ביאור הגמ' מנחות ס"ה ע"א משה רבינו אוהב ישראל היה וכו'.
- במ"ש במדרש [שמו"ר כ, טו] בטעם הסבת בני ישראל במדבר ארבעים שנה, ומשם.
- שהקב"ה רוצה לנהג עולמו בדרך הטבע.

לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר משה יוסף בהר"ר יצחק ז"ל

זו"ו מרת יושא בהר"ר ידמי' ע"ה

יום הזכרון ב' דשבועות הי"ד – ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י בנם

הרבני החסיד מוה"ר יצחק שווארטץ הי"ו

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקלה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז

718.431.1055